

Lieber Herr Ficker!

nicht zu denken. Jetzt aber hoffe ich auf Sie. Und da ist es Ihnen vielleicht eine Hilfe, wenn ich Ihnen ein paar Worte über mein Buch schreibe: Von seiner Lektüre werden Sie nämlich – wie ich bestimmt glaube – nicht allzuviel haben. Denn Sie werden es nicht verstehen; der Stoff wird Ihnen ganz fremd erscheinen. In Wirklichkeit ist er Ihnen nicht fremd, denn der Sinn des Buches ist ein Ethischer. Ich wollte einmal in das Vorwort einen Satz geben, der nun tatsächlich nicht darin steht, den ich Ihnen aber jetzt schreibe, weil er Ihnen vielleicht ein Schlüssel sein wird: Ich wollte nämlich schreiben, mein Werk bestehe aus zwei Teilen: aus dem, der hier vorliegt, und aus alledem, was ich nicht geschrieben habe. Und gerade dieser zweite Teil ist der Wichtige. Es wird nämlich das Ethische durch mein Buch gleichsam von Innen her begrenzt; und ich bin überzeugt, daß es, *streng*, NUR SO zu begrenzen ist. Kurz, ich glaube: Alles das, was *viele* heute *schwefeln*, habe ich in meinem Buch festgelegt, indem ich darüber schweige. Und darum wird das

Seien Sie herzlich begrüßt von

Ihrem ergebenen
Ludwig Wittgenstein

LW Fickerovi, podzim 1919:

„Protože by to mohlo pomoci, napíši Vám několik slov o své knize: Z její četby – jak s jistotou soudím – nebude mnoho mít. Neboť jí totiž nebudete rozumět; její látka Vám bude připadat naprosto cizí.

Ve skutečnosti Vám cizí není, neboť **smysl knihy je etický**. Kdysi jsem chtěl do předmluvy dát větu, která v ní teď ve skutečnosti není, kterou Vám ale nyní napíši, protože Vám možná poskytne klíč: Chtěl jsem totiž napsat, že moje dílo se skládá ze dvou částí: **z té, která tu leží před námi**, a ze **všeho toho, co jsem nenapsal**.

A právě tento **druhý díl je tou částí, která je důležitá**. Etické je totiž mojí knihou vymezeno takříkajíc zevnitř; a já jsem přesvědčen, že přísně vzato, je lze vymežit JEN takto.

Zkrátka, domnívám se: Všechno, o čem *mnozí* dnes jen *žvaní*, jsem ve své knize zachytil tak, že o tom mlčím.“

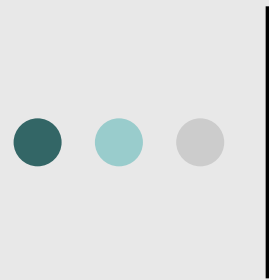
„[*Filosofie*] má ohraničit nemyslitelné zevnitř prostřednictvím [durch das Denkbare] myslitelného.“ (4.113; srov. 4.115, Pref.)

Základní myšlenka TLP

PH0288 *Tractatus logico-philosophicus*

13. 4. 2010

TLP 4.0312: *Grundgedanke*

„Možnost věty spočívá na principu zastupování předmětů znaky.

Mou základní myšlenkou [Grundgedanke] je, že „logické konstanty“ nezastupují.

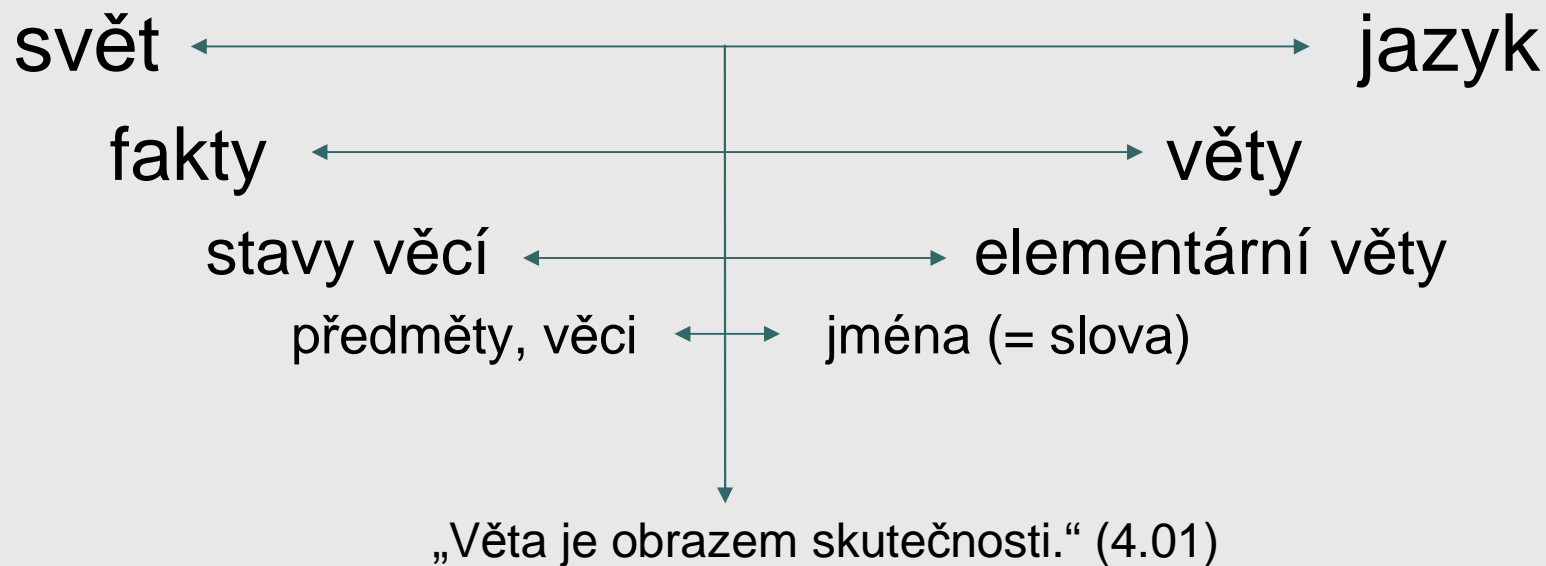
To, že *logika* faktů [die *Logik* der Tatsachen] se zastoupit nedá.“

○ rozlišení:

- fakty
- logika faktů

Grundgedanke a ontologie

Jazyk vypovídá smysluplně o světě: jazyk může zobrazovat věrně, správně, pravdivě svět. Tato možnost je možností smyslu, a to díky tomu, že:

„Obraz [tj. věta] má se zobrazeným [faktem] společnou logickou formu.“ (2.2)

Grundgedanke a epistemologie

„Jedno jméno zastupuje jednu věc, jiné jinou, a navzájem jsou spojena, tak představuje tento celek – jako živý obraz – stav věcí.“ (4.0311)

„Svoji formu zobrazování obraz však zobrazit nemůže; vykazuje ji.“ (2.172)

„Co lze ukázat, to *nelze* říci.“ (4.1212)

→ distinkce mezi říkáním [*Sagen*] a ukazováním [*Zeigen*]

„Věta ukazuje [*zeigt*], jak se věci mají, *když* je pravdivá. A *říká* [*sagt*], že se věci takto mají.“ (4.022)

„Logický obraz faktu je myšlenka.“ (3) „Myšlenka je smysluplná věta.“ (4)

„Psychologie není filosofii blíž než kterákoli jiná přírodní věda. Teorie poznání je filosofií psychologie.“ (4.1121)

Grundgedanke a Sagen x Zeigen

„Možnost věty spočívá na principu zastupování předmětů znaky.
Mou základní myšlenkou je, že „logické konstanty“ nezastupují.
To, že *logika* faktů se zastoupit nedá.“

- „Možnost věty“: „Jméno zastupuje ve větě předmět.“ (3.22) Obraz (= věta) a zobrazované (fakty/stavy věcí/věci) musejí mít něco společného, „identického“ (2.161).
- Logika faktů se nedá zastoupit: To, jak se k sobě předměty mají, není žádným dalším předmětem (srov. třetí člověk). Logika faktů se nedá zastoupit znaky (slovy, větami). Logika (faktů) je nevyslovitelná. Ukazuje se.
- „Co lze ukázat, to *nelze* říci.“ (4.1212)

TLP 5.551: Princip, zásada TLP

„Náš princip [*Grundsatz*, Fiala: poučka] zní, že každá otázka, která se dá rozhodnout pomocí logiky, se musí dát rozhodnout [F: rozřešit] rovnou [F: bez čehokoli dalšího] .

(A dostaneme-li se do postavení, kdy takový problém musím zodpovídat přihlédnutím ke světu, ukazuje to, že jsme se pustili zcela špatným směrem.“

„Unser Grundsatz ist, dass jede Frage, die sich überhaupt durch die Logik entscheiden lässt, sich ohne weiteres entscheiden lassen muss.

(Und wenn wir in die Lage kommen, ein solches Problem durch Ansehen der Welt beantworten zu müssen, so zeigt dies, dass wir auf grundfalscher Fährte sind.)“

Grundgedanke a nevyslovitelné

„Možnost věty spočívá na principu zastupování předmětů znaky.
Mou základní myšlenkou je, že „logické konstanty“ nezastupují.
To, že *logika* faktů se zastoupit nedá.“

Základní myšlenka v předmluvě:

„Celý smysl knihy by se dal shrnout asi takto: Co se vůbec dá říci, dá se říci jasně; a o čem nelze mluvit, k tomu se musí mlčet.“

Srov. 4.116:

„Vše, co vůbec lze myslet, lze myslet jasně. Vše, co lze vyslovit, lze vyslovit jasně.“